

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 104

van **NADIA SMINATE**

datum: 30 oktober 2020

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Kinderen van teruggekeerde Syriëstrijders - Hulpverleningstraject

De problematiek van teruggekeerde vrouwen en kinderen uit IS-gebied stelt de Vlaamse overheid voor een aantal uitdagingen. Voor die kinderen draagt Vlaanderen een verantwoordelijkheid en er zijn heel wat uitdagingen op het vlak van een gedegen welzijnsopvolging. Voor die kinderen wordt een jeugdrechter aangesteld en ze worden (tot nu toe altijd) opgevangen bij de grootouders onder een vorm van netwerkpleegzorg.

Op eerdere vragen van mezelf antwoordde de minister dat het vanuit het domein Welzijn de eerste zorg is dat kinderen thuiskomen in een veilig en warm milieu waar ruimte is voor een gezonde hechting. Van daaruit zal verder worden gekeken of er bijkomende hulp nodig is en wordt een plan op maat opgemaakt. De jeugdrechter moet zijn akkoord daarover geven en hij volgt het van nabij op.

Ondertussen zijn vijftien kinderen die zijn teruggekeerd uit IS-gebied bekend binnen de Vlaamse Jeugdhulp en allemaal zijn ze opgevangen in een pleeggezin binnen de familiale context, namelijk bij één van de grootouders. Op dinsdag 27 oktober stelde ik rond dit thema een vraag om uitleg (nr. 442) in de commissie Welzijn. Een aantal antwoorden deden nieuwe vragen rijzen, daarom stel ik graag volgende opvolgvragen.

1. Vijftien kinderen zijn momenteel geplaatst in een pleegzorgplaatsing.

Is er in één van deze netwerkplaatsingen ooit ingegrepen moeten worden en overgestapt moeten worden naar een (tijdelijke) andere hulpvorm? Zo ja, in hoeveel dossiers en naar welke hulpverleningsvorm?

2. De minister gaf aan dat elk dossier permanent wordt gemonitord en dat indien er indicaties zijn die nopen tot een bijstelling van de genomen maatregel, zowel uit het oogpunt van radicalisering als uit het oogpunt van de veiligheid en kansrijk opgroeien, de jeugdrechter na alle partijen te hebben gehoord, daartoe kan beslissen.

Hoeveel tijd gaat er gemiddeld overheen als alle partijen moeten worden gehoord vooraleer een beslissing kan worden bijgestuurd? Hoe vaak is een vooropgestelde beslissing toch al bijgestuurd moeten worden in deze vijftien dossiers?

3. De minister gaf aan dat hij geen conclusies kon presenteren omtrent de gemiddelde intensiteit of frequentie van de psychologische hulpverlening.

Moet daaruit worden geconcludeerd dat die hulpverlening nergens wordt geregistreerd?

4. De minister zegt dat de psychologische bijstand maatwerk is, wat we alleen maar kunnen aanmoedigen. De minister sprak in juli over een geanonimiseerd scenario van hoe een casus er concreet uitziet. Deze scenario's zijn er dus allemaal van de vijftien dossiers.

Kan de minister geanonimiseerd de scenario's bezorgen, namelijk per dossier een overzicht van de betrokken hulpverleners en indien mogelijk ook de intensiteit van de hulpverlening?

ANTWOORD

op vraag nr. 104 van 30 oktober 2020

van **NADIA SMINATE**

1. Het klopt dat *de meerderheid* in pleegzorg verblijft bij de grootouders. Er zijn echter kinderen waarvoor een andere – meer passende verblijfsregeling werd opgelegd door de jeugdrechter.

Voor de kinderen die wél in pleegzorg verblijven was het tot hiertoe niet nodig om over te stappen naar een andere maatregel. Het opleggen van pleegzorg door de jeugdrechter betekent geenszins dat andere vormen van hulpverlening daardoor niet meer mogelijk zouden zijn. Indien nodig kunnen meerdere hulpvormen worden gecombineerd. Het is dus perfect mogelijk dat een kind in pleegzorg nog flankerende hulpvormen krijgt aangeboden. Het aanbieden van de éne hulpvorm betekent niet noodzakelijk dat eerdere hulpvormen moeten worden stopgezet. Het belang van het kind staat daarbij centraal: we willen de kinderen vooral een warme thuis bieden, breuklijnen in de hulp vermijden en er samen met hun families, netwerk en professionele partners voor zorgen dat ze ‘gewoon’ kind kunnen zijn zoals alle andere kinderen.

2. Deze vraag kan niet worden beantwoord in gemiddelde tijden of frequenties: elk traject is maatwerk. Voor deze kinderen – net zoals voor alle andere kinderen in de jeugdhulp – geldt dat een jeugdhulptraject wordt opgebouwd in interactie met de kinderen zelf, hun ouders, hun sociale netwerk, professionele hulpverleners en desgevallend ook sociale dienst Jeugdrechtbank en een jeugdrechter. De interactie tussen al deze partners verloopt niet via vaste stramien, het is een complexe multidimensionale realiteit die zijn eigen logica, tijdsverloop en frequentie kent. Uiteraard is er wel een duidelijke regie in deze multi-agency approach. Voor wat betreft de veiligheid en het kansrijk opgroeien van het kind (de welzijnsaspecten) is het in fine de jeugdrechter die beslist, daarin bijgestaan en geadviseerd door de sociale dienst van de Jeugdrechtbank. Voor wat de aspecten van radicalisering betreft ligt de regie bij de federale veiligheidsdiensten.
3. De psychologische hulpverlening valt niet volledig onder mijn bevoegdheid. We weten dat voor sommige kinderen die terugkeerden uit IS-conflictgebied al psychologische hulp werd aangeboden tijdens hun verblijf in de Syrische kampen. En dat er psychologen meereisden op de repatriëringsvluchten. Deze psychologen waren verbonden aan de federale overheid. Deze gegevens worden niet geregistreerd binnen de Vlaamse jeugdhulp. Wij registreren alleen de psychologische hulp die wordt aangeboden als onderdeel van een jeugdhulpmaatregel. Los van de door Vlaamse jeugdhulp geboden psychologische hulp en los van de psychologische bijstand door de federale overheid, staat het de gezinnen waar de jongeren verblijven vrij om als particulier psychologische bijstand te zoeken. Ook daar hebben we geen zicht op. Wij registreren de aard van de maatregel (psychologische bijstand) die wordt aangeboden met tussenkomst van de jeugdhulp in het persoonlijke cliëntdossier van de kinderen. Er is geen registratie van hoe vaak en op welke tijdstippen de gesprekken tussen kind en hulpverlener doorgingen.
4. Het geanonimiseerde scenario waarvan sprake was niet de concrete casusbeschrijving van één specifieke jongere. Het was een voorbeeldossier om aan te geven welke workflow in de meeste gevallen wordt doorlopen om de terugkeer van een kind voor

te bereiden, om samen te werken met de veelheid aan betrokken actoren, om aan te geven welke actoren en hulpverleners allemaal betrokken kunnen zijn, om een volgorde van te doorlopen stappen weer te kunnen geven, ... Zodat u een goed begrip krijgt hoe de multi-agency approach in zijn werk gaat.

5. In de dossiers van de terugkeerders zitten duidelijk een aantal rode draden:
 - De Vlaamse jeugdhulpverlening heeft de afspraak met de federale veiligheidsdiensten (OCAD-OCAM) dat zij ons via een inlichtingenfiche op de hoogte brengen van mogelijke terugkeerders uit IS conflictgebieden waarbij minderjarigen betrokken zijn. Dat gaat zowel over ouders waarbij kinderen meereizen, over jonge kinderen die zonder hun ouders worden teruggehaald naar België als over oudere minderjarigen die op eigen initiatief terugkeren. De inlichtingenfiches van OCAD zijn onze enige informatiebron over mogelijke terugkeerders. Zodra het agentschap Opgroeien op de hoogte wordt gebracht van een mogelijke of nakende terugkeer, maakt zij een eerste inschatting van de situatie (voorbereidingen / alertheid / nog geen verdere actie naar context). Alles wordt in gereedheid gebracht om desgevallend snel in actie te kunnen treden. Vervolgens wachten we tot OCAD ons op de hoogte brengt wanneer de terugkeer effectief zal plaatsvinden, wie precies terugkeert, of er informatie beschikbaar is over de ouders, over eventueel netwerk van de gezinnen, ... Het agentschap Opgroeien ontvangt dan opnieuw een inlichtingenfiche van OCAD. Deze tweede fiche is het startsein om de hulpverlening die werd voorbereid, op te starten.
 - Bij aankomst werden alle kinderen tot hiertoe direct naar een ziekenhuis overgebracht voor een grondige medische check-up door een pediater. Tijdens hun verblijf in het ziekenhuis kregen ze psychologische begeleiding
 - Na de eerste medische en psychologische zorgen werden de meeste kinderen via pleegzorg toevertrouwd aan de grootouders. Dat is echter zeker niet altijd het geval maar wel een grote gemene deler. Naargelang de noden van het individuele kind wordt er bijkomend ingezet op vb. ondersteuning van het schooltraject, therapeutische ondersteuning door psychologen, het faciliteren van vrijetijdsbesteding, contextbegeleiding om de pleegouders te versterken in hun rol, begeleiding door de pleegzorgdiensten.
 - Het is bij aankomst door het parket te bepalen of men al dan niet een jeugdrechter vordert, doorstuurt naar een gemandateerde voorziening of opvolgt binnen de vrijwilligheid. In de meeste actuele gevallen werd een jeugdrechter aangesteld. De regie, de opvolging van de uitvoering van de jeugdhulpmaatregelen en de evaluatie van de hulpverleningstrajecten ligt dan bij de Sociale Dienst Jeugdrechtbank. De beslissingsbevoegdheid (het opleggen en aanpassen van maatregelen) ligt bij de jeugdrechter.
 - Er wordt continu geëvalueerd en bijgestuurd en indien nodig worden bijkomende partners gezocht om tegemoet te komen aan de actuele noden van de kinderen en de gezinnen waar ze verblijven. De jeugdrechter wordt op de hoogte gehouden van de gewijzigde noden en behoeften en past de jeugdhulpmaatregel indien nodig aan. Een jeugdhulptraject wijzigt en evolueert constant. Het doel van de begeleiding is steeds de kinderen een warme en veilige thuissituatie bieden waarin de kinderen alle kansen krijgen om zich te ontplooien en te ontwikkelen.
 - Het is de bevoegdheid van de burgemeesters van de gemeentes waar de kinderen verblijven om een LIVC in te richten. Het LIVC is de plaats waar hulpverlening en veiligheidsactoren elkaar ontmoeten. In zover onze diensten worden uitgenodigd door de burgemeesters, nemen zij deel aan LIVC.
 - De teruggekeerde kinderen worden niet beschouwd als Foreign Terrorist Fighters waar een veiligheidsrisico aan verbonden is. Kinderen onder 12 jaar worden niet strafrechtelijk vervolgd, de jeugdrechters leggen voor deze kinderen louter beschermende maatregelen op. Bij de teruggekeerde kinderen is er slechts één jongere van ouder dan 12 jaar, maar ook voor deze jongere werd door de jeugdrechter een beschermende maatregel opgelegd. Er werd geen (straf)maatregel inzake terrorismebestrijding genomen. Hij wordt met andere

woorden ook niet beschouwd als een persoon waar een terrorismedreiging van uit gaat.

Concluderend kunnen we dus aangeven dat er geen sprake is van vaste scenario's per kind. Elke terugkeer vergt maatwerk en een grote mate van flexibiliteit van alle betrokken partijen om snel en accuraat in te spelen op voorliggende situaties in al hun onvoorspelbaarheid.